

## Beslut

---

**efter kvalitetsgranskning av en tillgänglig lärmiljö för  
alla i ämnet idrott och hälsa i grundskolans årskurs  
4–9 vid Lovisedalsskolan i Vallentuna kommun**

## Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Lovisedalsskolan avseende verksamhetens kvalitet inom en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa (se bilaga 1). Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning undervisningen i ämnet idrott och hälsa, i grundskolans årskurs 4–9, är tillgänglig för alla elever.

Kvalitetsgranskningen utgår från två frågeställningar:

- I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
- I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 2). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 återfinns granskningens författningsstöd.

## Beslut

**Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta**

Skolinspektionen bedömer att Lovisedalsskolan i Vallentuna kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

**Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever**

Skolinspektionen bedömer att Lovisedalsskolan i Vallentuna kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Lovisedalsskolan i Vallentuna kommun.

## Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

### Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Inom denna frågeställning granskas skolans arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö i idrott och hälsa, där undervisningen utformas så att alla elever ges möjlighet att delta. Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer
- Lärares arbete med lektionsupplägg
- Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen i idrott och hälsa är i hög utsträckning utformad så att alla elever kan delta.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

#### Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer

Granskningen visar att det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer och att lärarna är lyhörda för elevernas perspektiv.

Lärarna främjar en gemenskap både elever emellan och mellan elever och lärare. Av lärar- och elevintervjuer samt Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar aktivt för att skapa gemenskap och ett socialt samspel där eleverna hjälper, uppmuntrar och stöttar varandra. Lärarna uppger att de planerar gruppindelningar utifrån hur eleverna känner inför varandra och hur samarbetet fungerar. När eleverna har blivit tryggare förändrar lärarna successivt gruppernas sammansättning så att eleverna får möjlighet att samarbeta med fler. Lärarna uppmärksammar särskilt elever som riskerar att hamna utanför och kan informera en elev om gruppindelningen i förväg vid behov. Lärarna uppger också att de inleder arbetet med nya elevgrupper med samarbetsövningar och låter elever som har kommit längre inom ett område visa och stödja andra. Som exempel på hur undervisningen främjar samarbete fick eleverna under en observerad uppvärmningslek turas om

att leda sin grupp. Elever uppger att lärarna vanligtvis bestämmer grupperna och tar hänsyn till vilka elever som är trygga med varandra. Elever beskriver att de hjälper en kamrat som har ramlat och att läraren ber dem att uppmuntra en kamrat som verkar nedstämd.

Lärarna beskriver vidare att de förebygger konflikter genom att tydliggöra regler för samspelet och samtala med eleverna om hur de ska vara mot varandra. Elever uppger att lärarna påminner dem om att visa respekt, se till att alla är delaktiga och ta hänsyn till att elever befinner sig på olika nivåer. Elever ger också exempel på regler i lagaktiviteter som innebär att alla ska involveras. Exempelvis beskriver en lärare att hen vid konflikter hjälper eleverna att sätta ord på olika perspektiv och samtalar med dem om hur situationen kan lösas. Eleverna bekräftar att lärarna uppmärksammar och ingriper vid konflikter, exempelvis genom att samtala med de berörda eleverna eller skilja dem åt.

Lärare tar reda på vad eleverna tycker om lektionerna för att kunna använda deras idéer när undervisningen planeras. Av lärarintervjun framgår att lärare lyssnar in elevernas upplevelser och synpunkter genom samtal i samband med aktiviteterna. Elever på mellanstadiet beskriver att lärarna i samband med lektionsavslut frågar vad som har varit bra, roligt, svårt eller enkelt. Eleverna får ibland visa med tummen hur de har uppfattat lektionen. Exempelvis fick eleverna vid en lektionsobservation värdera var och en av lektionens stationer genom att visa tummen upp, åt sidan eller ned. Högstadiееlever uppger att lärare ibland frågar vad de tycker efter att de har genomfört en ny aktivitet. Som exempel på hur elevernas synpunkter används i planeringen beskriver en lärare att stationer kan utformas utifrån elevernas önskemål.

### **Lärares arbete med lektionsupplägg**

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, förutsägbar och innehåller aktiviteter på olika nivå. Lärare ger elever stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att alla elever kan delta aktivt.

Lärare förmedlar information om lektionens mål, upplägg och innehåll på ett tydligt sätt och undervisningen är strukturerad. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lektionerna vanligtvis följer en återkommande struktur med samling, uppvärmning, aktivitet och avslut. Eleverna får också information om kommande undervisning genom lärarna, terminsplaneringar och skolans digitala plattform. Elever uppger att lärarna vid den inledande samlingen går igenom vad eleverna ska göra och hur aktiviteterna ska genomföras. Lärarna uppger att de använder bilder och skriftliga instruktioner som stöd till muntliga genomgångar samt färger och nummer för att eleverna ska kunna orientera sig under lektionerna. Elever beskriver att lärarna förklarar och visar hur aktiviteterna ska genomföras och att elever ibland får hjälpa till att visa. Vid

Skolinspektionens lektionsobservationer demonstrerade lärarna övningarna. Som exempel fick en elev förklara en uppvärmningslek. Läraren kompletterade sedan förklaringen och visade rörelserna. Lärare och elever beskriver att lärarna tydliggör övergångar mellan aktiviteter genom exempelvis visselpipa, sänkt musik eller en ny samling. Under en observerad lektion sänkte en lärare musiken och bad eleverna samlas i en halvcirkel inför nästa genomgång. Eleverna kom snabbt på plats. Som exempel på ett logiskt flöde växlade en lärare under en observerad lektion mellan demonstrationer av kastteknik och perioder då eleverna fick öva.

Undervisningen innehåller aktiviteter med olika svårighetsnivåer så att alla elever får möjlighet att utmanas. Lärare och elever beskriver bland annat att höjden på hinder och redskap, övningarnas komplexitet, tempot och avståndet i kastövningar kan varieras. Vid en observerad lektion fanns exempelvis olika svårighetsnivåer på samtliga stationer. Vid en station visade läraren tre svårighetsgrader av jämfotahopp. Under övningarna härmade eleverna varandra och en del utmanade sig själva genom att prova svårare övningar. Lärarna på högstadiet ger också exempel på att ett moment vid behov kan genomföras enskilt, i en mindre grupp eller vid ett annat tillfälle. Eleverna beskriver att de kan välja mellan plintar och häckar med olika höjd samt olika svårighetsnivåer på balansgång. De ger också exempel på att lärarna anpassar rörelser och erbjuder andra sätt att delta när en aktivitet är svår.

### **Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande**

Granskningen visar att lärarna i undervisningen skapar ett klimat där elever vågar utmana sig själva, kan känna tilltro till sin förmåga och får möjligheter att öva och utvecklas i sin egen takt, med fokus på lärandeprocessen snarare än enbart på resultat.

Lärare har planerat för att undervisningen ska ge eleverna möjligheter att uppleva rörelseglädje och utmaningar utifrån sina förutsättningar. Elever beskriver att undervisningen innehåller varierade aktiviteter inom bland annat friluftsliv, friidrott, bollsporter, dans och gymnastik. En grupp elever på mellanstadiet uppger att lektionerna är roliga och ger dem möjlighet att samarbeta, lära sig nya saker och prova aktiviteter som de annars kanske inte skulle möta. Lärare uppger att elever motiveras av olika saker och att undervisningen utformas med hänsyn till detta. Som exempel beskriver en lärare att elever vid lagspel kan delas in i grupper utifrån om de gynnas av tävlingsmoment eller behöver en lugnare miljö.

Lärarna skapar en lärmiljö där eleverna får tid och möjlighet att prova och försöka igen. Av elevintervjuer framgår att lärarna uppmuntrar eleverna att prova även när en aktivitet upplevs som svår. Elever uppger att lärarna betonar att undervisningen inte är en tävling och att eleverna är där för att

träna. Som exempel på hur lärarna stärker elevernas tilltro till sin förmåga berättar en elev att läraren uppmanar eleven att prova när en övning känns för svår och säger att läraren tror att eleven kommer att klara den. Enligt eleven leder uppmuntran till att eleven provar och oftast klarar uppgiften. Som exempel på hur lärarna stödjer elever att våga delta berättar en lärare att de ibland gör en individuell plan tillsammans med elever som är rädda för bollar. Läraren beskriver att hen kan stå bredvid eleven, ge instruktioner om hur eleven ska göra när bollen kommer och successivt bygga upp elevens delaktighet. När eleven klarar ett moment ger läraren beröm och kan ge eleven en större utmaning nästa lektion. Lärarna beskriver också att de samtalar med eleverna om att de har olika förutsättningar och att övning ger färdighet. Som exempel på hur lärarna arbetar för att minska direkta jämförelser mellan elevernas resultat beskriver en lärare att hen erbjuder olika redskap för kastövningar, såsom ärtpåsar och bollar.

Undervisningen har fokus på aktiviteter som främjar ansträngning och progression. Lärare uppger att de betonar rörelsekvalitet och elevernas individuella utveckling. En lärare berättar att eleverna i friidrott arbetar utifrån sina egna prestationer och hjälper varandra att utveckla rörelser och analysera rörelsemönster genom kamratrespons. Elever uppger att lärarna uppmärksammar deras ansträngning och ger exempel på att läraren säger att en elev har arbetat bra, ska fortsätta eller har lyckats eftersom eleven försökte. Som exempel på hur undervisningen ger eleverna möjlighet till progression delade läraren vid en lektionsobservation upp undervisningen i kastteknik i flera steg. Eleverna fick först träna armens och handens rörelse och därefter höftrotation, ansats och den fullständiga kaströrelsen. Läraren sammanfattade vad eleverna hade tränat på och demonstrerade nästa del. Under övningarna gav läraren enskilda elever återkoppling på deras utförande.

Lärare ger eleverna möjlighet att löpande reflektera över vad de kan, hur de lärt sig och vad de behöver utveckla och ger eleverna individuell återkoppling. Av lärarintervjun framgår att reflektion kan ske mellan eller under aktiviteter, i mindre grupper eller i slutet av lektionen, exempelvis genom frågor om vad eleverna skulle lära sig och hur aktiviteten fungerade. Som exempel sammanfattade läraren vid en lektionsobservation vilka grunder eleverna hade övat på och frågade vilka andra sätt det fanns att träna på att springa, hoppa och kasta. Eleverna gav då egna förslag. Av lärarintervjun framgår vidare att eleverna får muntlig återkoppling under lektionerna och skriftlig återkoppling i skolans digitala system två gånger per år. Lärarna uppger att de även ger framåtsyftande återkoppling i samband med betyg. En lärare beskriver exempelvis att eleverna efter arbetet med kartan fick skriftlig återkoppling om vad de behövde öva vidare på, såsom karttecken. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer

gav lärarna enskilda elever instruktioner och återkoppling om deras utförande medan de fortsatte att öva.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

## **Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever**

Inom denna frågeställning granskas rektorns arbete med att skapa förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete
- Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn bedriver i hög utsträckning ett arbete som skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn och lärare samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

### **Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete**

Granskningen visar att rektorn främjar en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa genom att leda ett systematiskt arbete, se till att adekvata åtgärder vidtas och skapa förutsättningar för samarbete mellan lärare och övrig personal.

Rektorn följer upp undervisningens tillgänglighet, identifierar hinder, genomför åtgärder och följer upp resultatet av insatserna. Rektorn beskriver att skolans arbete med tillgängliga lärmiljöer följs upp vid tre planerade tillfällen under läsåret. Lärarna använder analysmallar och ämneslaget undersöker vad som fungerar, vilka hinder som finns för elevernas deltagande och vad som behöver förändras i undervisningen. Enligt lärarna genomför biträdande rektorer lektionsbesök en gång per termin med efterföljande samtal. Rektorn beskriver att ledningen vid lektionsbesöken uppmärksammar bland annat lärandemål, lektionsstart, lektionsavslut, elevinflytande och återkoppling. Hur lektionsstrukturen fungerar och vad som behöver utvecklas behandlas i de efterföljande samtalen. Rektorn beskriver att närvaron följs upp varje månad och

behandlas i arbetslagen varannan vecka för att skolan ska kunna se mönster, besluta om åtgärder och följa upp dem.

Rektorn beskriver identifierade hinder som rör ljudmiljön, ombyte och elevers osäkerhet inför att röra sig eller prestera inför andra. Rektorn uppger att skolan har köpt in ljudabsorbenter och portabla ljudförstärkare. Enligt rektorn erbjuder skolan elever möjlighet att delta utan att byta om eller att byta om på en annan plats när själva ombytet utgör ett hinder. Lärarna bekräftar att elever har fått individuella lösningar, exempelvis en annan väg in i idrottshallen för att undvika ett omklädningsrum. Enligt rektorn erbjuder skolan andra simtillfällen för elever som inte vill eller kan delta vid de gemensamma tillfällena. Vid orientering samtalar lärarna vid behov med elevernas mentorer om hur undervisningen kan genomföras.

Rektorn beskriver att skolan dokumenterar och sammanfattar resultaten från uppföljningarna och att ledningsgruppen behandlar dem. Om en aktivitet inte bedöms bidra till målet kan skolan justera den tillsammans med den berörda gruppen. Rektorn framhåller att aktiviteterna ska göra skillnad för eleverna och ha betydelse för undervisningen. Rektorn uppger att lärarna följer den gemensamma lektionsstrukturen och att eleverna är aktiva i undervisningen. Eleverna gör inte alltid samma sak, men deltar enligt rektorn utifrån sina förutsättningar.

Rektorn har skapat en organisation där lärare kan få stöd och samarbeta för att undanröja hinder i lärmiljön. Rektorn beskriver att idrottslärarna ingår i arbetslag där elevers och elevgruppers behov behandlas. Lärarna beskriver att de på ämneslagets möten planerar friluftsdagar och hajker, bland annat vilka som ska finnas på plats för att eleverna ska känna sig trygga. Inför idrottsdagar planerar idrottslärarna tillsammans med övriga lärare utifrån kända hinder för elevernas deltagande. Rektorn beskriver en gemensam arbetsgång där läraren först samtalar med eleven och därefter tar upp behovet med mentorn. Mentorn tar frågan vidare till teamet, som avgör om elevhälsoteamet behöver kopplas in. Rektorn uppger att en specialpedagog kan handleda lärarna och lärarna beskriver att de vet vart de kan vända sig för stöd.

### **Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet**

Granskningen visar att rektorn tydliggör en värdegrund som betonar alla elevers lika värde och ser olikheter som en resurs där målsättningen om full tillgänglighet hålls levande och fungerar som vägledning i det dagliga arbetet med idrott och hälsa.

Rektorn förmedlar en värdegrund som tydliggör att undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska vara tillgänglig för alla elever. Rektorn kopplar tillgänglighet till skolans arbete med tillitsfulla relationer, trygghet, undervisningsskicklighet och inkludering. Undervisningen i idrott och hälsa

ska enligt rektorn vara välplanerad och ta hänsyn till elevgruppens behov. Anpassningar ska så långt som möjligt göras på gruppnivå, samtidigt som eleverna möts av höga förväntningar och lärare som tror på deras förmåga. Rektorn beskriver att det för varje klass finns en plan för ledning och stimulans som ska konkretisera vad elevgruppen behöver, exempelvis bildstöd och återkoppling. Planen ska vara tillgänglig för alla lärare som undervisar gruppen.

Enligt rektorn framgår mål och förväntningar på arbetet med tillgängliga lärmiljöer av skolans läsårsplan. Utifrån målen formuleras aktiviteter på skol-, arbetslags- och ämneslagsnivå. Målen följs upp vid tre planerade tillfällen per år. Rektorn uppger att samtliga lärare i idrott och hälsa deltar i skolans gemensamma arbete med undervisningsskicklighet, där tillgänglighet ingår. Rektorn beskriver att arbetet bland annat sker genom pedagogiska samtal, workshoppar och lektionsobservationer med efterföljande återkopplingssamtal. Lärarna kan också få handledning av en specialpedagog. Som exempel på hur det inkluderande förhållningssättet får genomslag beskriver rektorn att lärarna söker stöd för att förändra och anpassa undervisningen när den inte fungerar för en elev.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

### På Skolinspektionens vägnar

**X** Maria Levin

---

Föredragande  
Signerat av: Maria Levin

**X** Ewa Mölleryd

---

Beslutsfattare  
Signerat av: Ewa Mölleryd

I handläggningen av ärendet har även utredaren Christina Wallin deltagit.

## **Bilaga 1: Granskningens genomförande**

### **Bakgrundsuppgifter**

Skolinspektionen besökte Lovisedalsskolan den 2 och 3 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Maria Levin och Christina Wallin.

### **Underlag för bedömning**

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Fyra lektionsobservationer
- Fyra gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Under 2027 planerar Skolinspektionen att publicera en övergripande rapport. I rapporten redovisas de samlade iakttagelserna från den tematiska kvalitetsgranskningen.

## Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

### Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska om undervisningen i idrott och hälsa, i grundskolans årskurs 4–9, är tillgänglig för alla elever, utifrån Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier.

### Frågeställningar

1. I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
2. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

### Kvalitetskriterier

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Varje frågeställning bedöms i tre nivåer: i hög utsträckning, i flera delar och i låg utsträckning.

#### Frågeställning 1

I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?

#### Kvalitetskriterium 1a Relationer

Det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer både elever emellan och mellan elever och lärare, där respektfullhet och gemenskap är framträdande. Det innebär bland annat att läraren är lyhörd för elevernas perspektiv, bekräftar eleverna och exempelvis underlättar interaktioner mellan elever.

#### Kvalitetskriterium 1b Lektionsupplägg

Undervisningen är strukturerad och förutsägbar. Det innebär bland annat att läraren förmedlar information om lektionens upplägg och innehåll. Undervisningen innehåller olika aktiviteter, uppgifter på olika nivå och läraren ger stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att eleverna kan delta aktivt.

#### Kvalitetskriterium 1c Förhållningssätt och bemötande

Undervisningen präglas av ett utvecklande klimat så att elever vågar utmana sig själva och kan känna tilltro till sin förmåga. Undervisningen ger eleverna rika möjligheter att öva, pröva och utvecklas i sin egen takt. Undervisningen betonar lärandeprocessen och värderar utveckling högre än enbart resultat.

**Frågeställning 2**

I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

**Kvalitetskriterium 2a Arbetsprocess**

Rektorn leder ett medvetet och systematiskt arbete för att främja en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa. Rektorn ser till att adekvata åtgärder vidtas för att undanröja identifierade hinder för en tillgänglig lärmiljö. Rektorn skapar förutsättningar för att samarbete mellan lärare och övrig personal sker kontinuerligt i syfte att tillgängliggöra undervisningen i idrott och hälsa.

**Kvalitetskriterium 2b Grundläggande principer**

Rektorn förmedlar en grundläggande princip som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och resurs i ämnet idrott och hälsa. Målsättningen om full tillgänglighet är en levande fråga i skolan och fungerar som vägledning för ämnet idrott och hälsa i det dagliga arbetet.

### Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.<sup>1</sup>

Enligt 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) syftar utbildningen inom skolväsendet till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.<sup>2</sup> I förarbetena till bestämmelsen framgår bland annat följande. Sverige har internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna som bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. I första hand ligger ansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras och tillgodoses på varje stats regering men även de statliga och kommunala förvaltningarna har ett ansvar. Detta innebär att den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Tillägget om de mänskliga rättigheterna som nämns i bestämmelsen betonar detta.<sup>3</sup>

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.<sup>4</sup>

Rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.<sup>5</sup>

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller

---

<sup>1</sup> 26 kap. 20 § skollagen.

<sup>2</sup> 1 kap. 4 § skollagen.

<sup>3</sup> Prop. 2009/10:165 s 221.

<sup>4</sup> 2 kap. 9 § första stycket skollagen.

<sup>5</sup> 2 kap. 10 § första stycket skollagen.

kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.<sup>6</sup>

Rektorn ansvarar också för att på skolenhetsnivå kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av personal och elever.<sup>7</sup>

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.<sup>8</sup>

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.<sup>9</sup>

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.<sup>10</sup>

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna, för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.<sup>11</sup>

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön,

---

<sup>6</sup> 3 kap. 2 § första och andra stycket skollagen.

<sup>7</sup> 4 kap. 4 § skollagen.

<sup>8</sup> 4 kap. 9 § första stycket skollagen.

<sup>9</sup> 5 kap. 3 § första stycket skollagen.

<sup>10</sup> 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

<sup>11</sup> Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.<sup>12</sup>

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.<sup>13</sup>

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.<sup>14</sup>

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor, i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling, tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.<sup>15</sup>

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för

---

<sup>12</sup> Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.

<sup>13</sup> Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.

<sup>14</sup> Lgr22, 1 En likvärdig utbildning.

<sup>15</sup> Lgr 22 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

utveckling och lärande. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter. Läraren ska vidare organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.<sup>16</sup>

Skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö. Läraren ska vidare svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.<sup>17</sup>

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn bland annat det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning. Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.<sup>18</sup>

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. Undervisningen ska vara utformad så att alla elever kontinuerligt kan delta i undervisningens aktiviteter och ge eleverna förutsättningar att kunna

---

<sup>16</sup> Lgr 22, 2.2 Kunskaper.

<sup>17</sup> Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

<sup>18</sup> Lgr22, 2.8 Rektors ansvar.

delta i andra rörelseaktiviteter i skolan. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. I undervisningen ska eleverna få möta olika slags aktiviteter i varierande miljöer och sammanhang samt få möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.<sup>19</sup>

Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. Den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Detta betonas i 1 kap. 4 § skollagen.<sup>20</sup> Sådana förpliktelser finns bl.a. i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har ratificerat Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.<sup>21</sup> Enligt artikel 24 måste konventionsstaterna säkerställa att de förverkligar rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i ett inkluderande utbildningssystem. I den allmänna kommentaren till artikel 24 anges bland annat att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Vidare framgår att inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande.<sup>22</sup>

---

<sup>19</sup> Lgr22, 5. Kursplaner, 5.4 Idrott och hälsa. Syfte.

<sup>20</sup> Prop. 2009/10:165 s 221.

<sup>21</sup> Sveriges internationella överenskommelser, SÖ 2008:26.

<sup>22</sup> Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10. Myndigheten för delaktighet, 2017.